

reactie op internetconsultatie over thuisonderwijs

Voorgesteld wordt dat kinderen via het volgen van thuisonderwijs aan de leerplicht kunnen voldoen indien het thuisonderwijs aan minimum kwaliteitsnormen voldoet waarop de onderwijsinspectie toezicht houdt. Welke effecten verwacht u van dit voorstel? Is dit voorstel voor u in de rol van ouder, leraar of onderwijsbestuurder werkbaar? Zo nee, waarom niet? Kleven er volgens u risico's aan de voorgestelde maatregelen? Zo ja, welke?

beknopt antwoord

Hoewel de huidige juridische situatie voor thuisonderwijs niet voldoet, en ik dus voor vernieuwing van de wetgeving ben, vind ik dit voorstel niet werkbaar.

Risico's zijn:

- schijnveiligheid door niet-effectieve kwaliteitsnormen
- willekeur door ondeskundige inspecteurs
- privacy-schending van thuisonderwijsgezinnen door onaangekondigde en/of verplichte huisbezoeken
- verbetering van juridische positie wordt tenietgedaan door onwerkbaar toezicht

nadere toelichting

Ik verwacht dat een duidelijker wetgeving rondom thuisonderwijs een positief effect heeft op de kwaliteit van thuisonderwijs, doordat er minder afleiding van het onderwijs is door de (nu) ingewikkelde juridische positie van thuisonderwijs. De huidige situatie zorgt ervoor dat thuisonderwijsouders veel tijd en aandacht moeten besteden aan het bestuderen van de regelgeving, het nauwkeurig opstellen en versturen van de jaarlijkse vrijstellingsbrieven en zelfs vervolging en rechtszaken.

Een minimum aan kwaliteitsnormen in het belang van het kind vind ik alleen nuttig en acceptabel, zolang deze normen passend, effectief en meetbaar zijn. De voorgestelde normen zijn goed meetbaar, maar helaas niet effectief en passend:

- het hebben van een HBO-diploma is geen effectieve kwaliteitsnorm. De methoden en materialen die thuisonderwijzers gebruiken zijn (zeker naarmate de leerling zelfstandiger wordt en zelf kan lezen en studeren) vaak onafhankelijk van een leraar of ouder te gebruiken. Het niveau van de 'onderwijsgevende ouder' is derhalve van weinig belang. Sterker nog: de 'onderwijsgevende ouder' geeft geen onderwijs, maar faciliteert: hij/zij zorgt voor de infrastructuur en materialen. Voor het niveau van het onderwijs zou men liever naar het niveau van de beschikbare materialen en methoden kijken dan naar het opleidingsniveau van de ouders.

- het maken van een eindtoets is geen effectief middel voor het meten van de kwaliteit van het onderwijs dat gegeven wordt.

1: Toetsuitslagen liggen ook binnen 1 klas zover uit elkaar, dat het moeilijk is om hieruit conclusies te trekken over kwaliteit van het gegeven onderwijs. Het is dan ook onmogelijk om op basis van de uitslag van 1 thuisonderwijskind iets te zeggen over de kwaliteit van het genoten onderwijs. Een toets kan dus niet gebruikt worden voor het beoordelen van de kwaliteit van thuisonderwijs.

2: Elke toets meet pas na afloop van een bepaalde periode. Dit kan dus ook nooit gebruikt worden om de kwaliteit van het onderwijs te borgen dat nog gegeven gaat worden.

- huisbezoek door de onderwijsinspectie: dit vind ik een enorme inbreuk op de privacy van ons gezin. En onnodig.

Voor de kwaliteit van het onderwijs is het niet nodig, want uit onderzoeken blijkt keer op keer dat thuisonderwijs effectief is en dat thuisonderwijskinderen zowel cognitief als sociaal-emotioneel minstens even ver zijn als hun leeftijdgenoten op school.

Voor de veiligheid van thuisonderwijskinderen is het ook niet nodig. Thuisonderwijsgezinnen leven niet geïsoleerd, maar hebben juist veel verschillende contacten in hun omgeving en doen op velerlei manieren mee in de samenleving. Op informele wijze is er al heel veel toezicht op thuisonderwijs. Vooral het idee van een onaangekondigd huisbezoek legt een enorme druk op het gevoel van vrijheid in ons huis.

- de voertaal is Nederlands: Het zou maar zo kunnen zijn dat de kwaliteit van onderwijs een stuk hoger ligt als ouders en kinderen in hun eigen taal met elkaar kunnen communiceren. Het verplichten van een bepaalde voertaal lijkt me dan ook niet passend en niet nuttig. Het beoogde doel is waarschijnlijk dat thuisonderwijskinderen een goede aansluiting hebben met de Nederlandse samenleving. Dat doel hebben ouders ook en daarvoor kunnen ouders verschillende middelen kiezen. De overheid zou hierin vertrouwen moeten hebben in de verantwoordelijkheid die ouders nemen voor het onderwijs aan hun kinderen.

Nederlands als voertaal is ook onwenselijk voor thuisonderwijsgezinnen die hun kind willen opvoeden en onderwijzen met het doel om in een ander land maatschappelijke aansluiting te hebben, zoals dat verwacht mag worden van bijvoorbeeld expats.

Toezicht door de onderwijsinspectie lijkt mij geen goed idee. De didactiek van sommige vormen van thuisonderwijs verschilt enorm van schoolonderwijs en vraagt om specifieke kennis van deze onderwijsvormen om tot een goede beoordeling van de kwaliteit te komen. De onderwijsinspectie heeft deze kennis niet en is dus niet geschikt voor beoordeling van de kwaliteit van thuisonderwijs.

Hoe zou een thuisonderwijzer zijn pedagogisch-didactische bekwaamheid kunnen aantonen? Kunt u dit toelichten?

beknopt antwoord

Geen enkele ouder hoeft zijn pedagogisch-didactische bekwaamheid aan te tonen. Pas als er reden tot zorg is, wordt de overheid ingeschakeld voor onderzoek en hulp. Zo hoort het ook bij thuisonderwijs geregeld te worden: Ouders hebben het recht en de plicht om goed voor hun kinderen te zorgen, en dus ook het recht en de plicht om te zorgen voor goed onderwijs. De overheid zou ervan uit moeten gaan dat ouders dit op juiste en passende wijze doen, totdat er reden is om aan te nemen dat dit niet goed gaat. Pas dan moet de overheid onderzoek doen en hulp bieden.

Als de overheid daadwerkelijk begaan is met de kwaliteit van thuisonderwijs, zijn dit enkele mogelijkheden voor de overheid om bij te dragen aan kwaliteitsbevordering van thuisonderwijs:

- bijdragen aan goed, betaalbaar en toegankelijk onderwijsmateriaal
- ondersteunen van contacten en kennisuitwisseling tussen thuisonderwijzers
- stimuleren van onderzoek naar verschillende vormen van individueel onderwijs

nadere toelichting

Geen enkele ouder hoeft zijn pedagogisch-didactische bekwaamheid aan te tonen. Zoals elke ouder geacht wordt goed voor zijn kind te zorgen, mag de overheid dat ook van thuisonderwijsouders

verwachten. Thuisonderwijsouders geven de verantwoordelijkheid voor het onderwijs aan hun kind niet uit handen aan school en overheid, maar kiezen er (vanwege richtingsbezwaren) bewust voor om die verantwoordelijkheid zelf invulling te geven.

Net zoals dat werkt bij het opvoeden van je kind, het kleden van je kind, het onderdak aan je kind, het voeden van je kind, enz. vinden we het heel normaal dat ouders niet vooraf gecontroleerd worden op huisvesting, kleding, voeding, enz. Pas als er reden tot zorg is, wordt de overheid ingeschakeld voor onderzoek en hulp.

Zo hoort het ook bij thuisonderwijs geregeld te worden: Ouders hebben het recht en de plicht om goed voor hun kinderen te zorgen, en dus ook het recht en de plicht om te zorgen voor goed onderwijs. De overheid zou ervan uit moeten gaan dat ouders dit op juiste en passende wijze doen, totdat er reden is om aan te nemen dat dit niet goed gaat. Pas dan moet de overheid onderzoek doen en hulp bieden.

Als de overheid daadwerkelijk begaan is met de kwaliteit van thuisonderwijs, zijn dit enkele mogelijkheden voor de overheid om bij te dragen aan kwaliteitsbevordering van thuisonderwijs:

- bijdragen aan goed, betaalbaar en toegankelijk onderwijsmateriaal
- ondersteunen van contacten en kennisuitwisseling tussen thuisonderwijzers
- stimuleren van onderzoek naar verschillende vormen van individueel onderwijs

Drie alternatieven voor toezicht door de onderwijsinspectie

- alternatief 1 - Geen toezicht. In het verleden is gebleken dat er geen reden is tot zorg. Het gegeven thuisonderwijs is van goede kwaliteit. Ouders die kiezen voor thuisonderwijs zijn zich bewust van de verantwoordelijkheid die ze dragen bij het onderwijs aan hun kinderen. Thuisonderwijs vraagt bovendien veel van ouders qua tijd, aandacht en geld. Alleen ouders die bereid (en in staat) zijn zoveel tijd, aandacht en geld te investeren in het onderwijs aan hun kinderen, zullen kiezen voor thuisonderwijs.

Ook het 'zicht hebben op alle kinderen' is geen reden om thuisonderwijzers speciaal in de gaten te houden. Thuisonderwijsgezinnen hebben veel contacten in hun omgeving en doen op veel verschillende manieren mee in de samenleving. Op informele wijze is er al heel veel toezicht op thuisonderwijs.

- alternatief 2 - Onafhankelijk toezicht. Door de vele rechtszaken en rijkelijk geuite vooroordelen vanuit de overheid (door leerplichtambtenaren, rechters en staatssecretarissen) jegens thuisonderwijs, bestaat er weinig vertrouwen in een deskundige kwaliteitstoetsing door welke overheidsinstantie dan ook.

Sinds 2015 bestaat er de Stichting Keurmerk Thuisonderwijs. Dit vind ik een goed voorbeeld van onafhankelijk toezicht. Deze stichting:

- .heeft inmiddels kennis opgedaan van de verschillende manieren van thuisonderwijs
- .is onafhankelijk van de thuisonderwijsgemeenschap
- .is onafhankelijk van de overheid

- alternatief 3 - Kwaliteitsborging en kwaliteitsbevordering door de thuisonderwijsgemeenschap. Kennis over verschillende manieren van thuisonderwijs is rijkelijk aanwezig binnen de thuisonderwijsgemeenschap. Thuisonderwijzers leren graag en veel van elkaar. Dat blijkt ook uit de contacten die thuisonderwijzers onderling hebben waarbij veel kennis gedeeld wordt over verschillende methoden, materialen en didactische mogelijkheden. De overheid kan bijdragen aan de kwaliteit van thuisonderwijs door deze contacten en activiteiten te ondersteunen.